

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

302. An Regularis interrogatus à Visitoribus de observantia Regulari
teneatur sub mortali respondere? Et deducitur, quod Prælati in
visitationibus tenentur sub mortali culpa interrogare de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

6. Tertio; Henriquez t. 1. l. 7. de Indulgentiis, c. 28. §. 5. ait, Patres Minimos Romæ uti illo privilegio Sixti IV. quoad sæculares, etiam dispensando in irregularitate modo supradicto, quamvis autem ibi Henriquez dicat solum Prælatos Minimorum sic dispensare, ego video, quod verba privilegij id non specificant de solis Prælati, sed concedunt illud Patribus Minimis. Vult hæc semel se hinc ponere, ut definat quis mirari, si dicentem me audiat, posse Regulares aliquando dispensare cum Clericis, vel sæcularibus in aliqua irregularitate: datur enim tam clarum privilegium, & affirmatur a tribus Doctoribus supra citatis grauib; & recentioribus. Et nihilominus his non obstantibus, ego non consulo, ut Regulares hodie virtute illius privilegij dispensent cum sæcularibus in aliqua irregularitate, quia video non esse in vfu apud Religiosos, nec de tali vfu vnquam audiui, Hucusque Portel.

7. Qui licet, ut vidisti, asserat, quod cum dictum privilegium non videatur esse in vfu apud Patres Minimos, eiusque vfu non leuem parere possit offensionem in ordinariis, consultum est, ut etiam Regulares aliorum ordinum eo gaudentes per viam communicationis ab illo abstineant, quod, & ego suadeo, non tamen præcisè ex eo, quod præfatum privilegium non sit in vfu apud Patres Minimos, quibus primo & per se concessum est: si quidem non repugnat privilegium non esse in vfu apud eos, cui per se primo concessum est, & tamen eo vti posse, qui per viam communicationis de illo participant.

8. Dicendum est igitur, quod in communicatione privilegiorum communicatur solum ius utendi, non autem vfu, & non vfu; ideoque privilegia concessa alicui certo ordini, & postea communicata aliis ordinibus, ex æquo modo supradicto non tolli respectu horum, nisi legitime præscribantur idque etiam ordo, cui primo concessa sunt dicta privilegia, vsum illorum amiserit, aut etiam contra ipsum quoad ea fuerit legitime præscriptum, Ita Rodriguez t. 1. q. 55. a. 19. ex Panorm. in c. cum accessissent, de constit. & Silvestr. P. primil. §. 11. quos sequitur Suar. sup. cap. 16. numer. 17. & probant, quia posterior concessio privilegiorum non pendet à priori, ac proinde inter tales concessiones datur tantum antecessio temporis. & sic mutatio facta in vno non potest nocere alteri, cum quoad hoc non sit facta communicatio; ut patet.

9. Itaque ex mente supradictorum Auctorum possunt hodie confessarij Regulares dispensare super quacunq; irregularitate, etiam cum sæcularibus, in quibus potest Episcopus, & præsertim vigore Concilij Tridentini sess. 24 c. 6. de reform.

10. Vnde ex his posset aliquis inferre, posse confessarios Regulares dispensare in irregularitate veræ bigamiae quoad ordines minores, & simplex beneficium, quia aliqui Doctores asserunt Episcopum posse in hoc casu dispensare, contra quos ego sentii in

Quæ hic est par. 4. tr. 2. ref. 62. in tom. 3.

11. Secundò, possent etiam dispensare super irregularitate occulta ex defectu natalium, quia secundum aliquos talis irregularitas est dispensabilis ab Episcopo, contra quos ego, ubi sup. ref. 64.

12. Tertio possent dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis; nam non desunt Doctores concedentes hoc Episcopis; contra quos ego ref. 69.

13. Quarto possent dispensare in irregularitate contracta ex mutilatione alicuius membri, cum id possit Episcopus facere secundum aliquos contra quos ego in ref. 71.

12. Quintò possent dispensare super aliqua irregularitate si delictum fuit deductum ad forum contentiosum, etiam iudicio finito punitum, hoc n. facere

posse Episcopum tradunt plures Auct. penes me ipsum ref. 97.

15. Sextò, possent dispensare in irregularitate occulta hæreticis, per ea quæ ego dixi in p. 7. tr. 2. ref. 23.

16. Septimò, possent dispensare in irregularitate contracta in bello iusto; nam hoc secundum aliquos Episcopum conceditur, ut patet apud me ipsum ubi sup. ref. 27.

17. Octavò, possent dispensare in irregularitate contracta ex homicidio casuali etiam publico, & homicidio voluntario ex repentina rixa orto, & exitu in sui defensionem facto, per ea, quæ dixi sup. ref. 29. §. 1. 2.

18. Et ita videtur dicendum in aliis casibus, in quibus Episcopis licitum est super irregularitates cum sæcularibus dispensare; Nam in his posse confessarios Regulares etiam dispensare vigore privilegij Sixti IV. & Iulij II. tradiderunt Doctores superius adducti.

19. Vnde si hæc opinio esset admittenda, magnam auctoritatem haberent confessarij Regulares, & penitentes in multis casibus circa incursum irregularitatum essent immunes petendi dispensationem à Pontifice, vel ab Episcopis.

20. Sed his minimè obstantibus ego nolo esse Auctor huius opinionis; Immo contrariam expressè & absolutè teneo. Asserentem itaque Regularibus dico ne omnimò tali privilegio utantur, nam opinionem affirmatiuam minimè admittendam esse puto.

RESOL. CCCII.

An Regularis interrogatus à visitatoribus de observantia Regulari teneatur sub mortali respondere?

Et deducitur, quod Prælatus in visitationibus tenetur sub mortali culpa interrogare de observantia caeremoniarum, & constitutionum.

Et an mendacium in iudicio tam exteriori quam infire correns sit peccatum mortale, etiam circa illa, quæ reus nõ tenetur. Ex p. 10. tr. 1. & Misc. 5. Ref. 32.

§. 1. **R** Espondet affirmatiuè Texeda in Titul. mor. tom. 1. lib. 1. tr. 3. contr. 9. dub. 1. n. 17. fol. 176. ubi sic ait Obicitur secundo, quia sequitur ex hac doctrina Religiosum interrogatum à Prælato Conuentum visitante, & interrogante de observantia constitutionum non peccare mortaliter, si non respondeat veritatem. Probat sequela, quia mentitur in re leui, qualis est caeremoniarum observantia; sed respondeo negando sequelam, quia quoties Prælatus, seu Iudex tenetur sub mortali culpa interrogare, etiam si res de qua interrogat, sit parui momenti, tenetur Reus sub mortali culpa respondere veritatem. Prælatus autem in visitationibus tenetur sub mortali culpa interrogare de observantia caeremoniarum, & constitutionum, vnde etiam Religiosum omittit Religionis caeremonias, non sit mortali culpa, ab ipso contemptu ut diximus. Respondere autem Visitanti interroganti de caeremoniarum observantia, & non respondere veritatem mortali culpa est, quia caeremoniarum & constitutionum observantia maxime spectat ad promotionem boni communis, quare bene fiat quod Religiosus non peccet mortaliter non seruando aliquas Religionis constitutiones, & caeremonias, si ab ipso contemptus, & quod nihilominus Prælatus non faciens ea seruare peccet mortaliter, quia ad illum spectat boni communis promotio, & ad bonum commune observantia caeremoniarum, & constitutionum Religionis necessaria est & ideo, quamvis Religionis caeremonia; & constitutiones, si secundum se peccentur videantur non esse materia adeo grauis, in ordine ca-

men ad bonum commune Religionis grauiſſima materia ſunt. Quare diximus ſuprà mortalem culpam non eſſe metiendam ex grauitate, vel nobilitate materiae abſolute, ſed ex grauitate, ſeu ſeueritate præcepti quoad illam materiam quatenus eſt magis aut minus ad bonum commune neceſſaria, quæ neceſſitas eſt finis legis, & præcepti. Ita Texeda, quod bene perpendant Religioſi.

1. Notandum eſt tamen hic obiter Caietanum in 2. 2. quaſt. 69. art. 1. & in ſumm. verb. Confeſſ. cond. 4. docere vniuerſaliter abſque aliqua limitatione mendacium re in iudicio tam exteriori, quàm in foro conſcientiae eſſe peccatum mortale etiam circa illa, ad quæ reus non tenetur.

3. Verùm dicendum eſt hoc mendacium ſcilicet in iudicio dictum à Reo legitime interrogato, (& eodem eſt dicendum de mendacio penitentis in confeſſione dicto Confefſario) non ſemper eſſe peccatum mortale, ſed poſſe eſſe peccatum veniale ex leuitate materiae, ſi non interueniat iuramentum. Probat, quia mendacium in iudicio vel eſt contra iuſticiam, vel contra Religionem, ſed in vitiis contra has virtutes datur paruitas materiae vt notum eſt in furto paruo, & in celebratione rei ſacræ, cum quis prætermittit illam particulam (enim) quæ eſt parui momenti Ergo, &c.

4. Itaque falſificare iudicium diuinum in quacunque materia eſt grauiſſima deformitas, includens in ſe ſpecielem malitiam, falſificare verò iudicium humanum ſiue id fiat in conſcientiae foro, ſiue in exteriori non habet ſpecielem malitiam, nec ex ſe eſt grauiſſima deformitas, ſed ratione materiae circa quam verſatur, quia eſt in ſe grauis, vel quia eſt ad bonum commune neceſſaria; nec etiam mortalis culpa quæ reperitur in omni peccatorio, eſt propriè ipſa affirmatio falſi loquendo in rigore formalitatis, nec ipſum mendacium, ſed eſt inuocatio diuini teſtimoniij circa illam falſitatem, quam mendax profert, quæ inuocatio diuini teſtimoniij eſt quid diſtinctum ab ipſo mendacio ſaltem per intellectum. Et hæc omnia docet contra Caietanum Hurtadus de iudicio forenſi diſp. 4. diſſic. 7. qui citat Aragonium, Salonium, Bonacinam, & Couarruuiam.

RESOL. CCCIII.

An conſuetudo contra Regulam, & Conſtitutiones Religionis excuſet ab eorum obſeruantia?
Et aſſeritur, quod non ſolum conſuetudo 40. ſed etiam 10. annorum ſufficit ad abrogandam legem non ſolum Civilem, ſed etiam Canonicam.
Et curſim docetur quod non obſtante per multum tempus Regula fuerit relaxata, poſſunt poſtea Superiores illam reducere ad priſtinum ſtatum. Ex part. 1. tract. 1. 5. & Miſc. 5. Ref. 6.

§. 1. DE hoc caſu interrogatus fui ab admodum Reuerend. Monachis Monafterij Sanctæ Crucis Diœceſis Cracouiienſis in Regno Poloniae, videlicet, An poſſent comedere carnes diebus ab Eccleſia non prohibitis, licet regula Sancti Benedicti comentionem carnum prohibeat, & probabiliter reſpondi affirmatiuè, & idèd diſtinguendum puto, vel enim Regula ſumitur prout includit tria vota ſubſtantialia Religionis, ſicque induci non poteſt conſuetudo contra illam, vel ſumitur prout alia dictis tribus votis annexa præſcribit, & ſic induci poteſt conſuetudo contra illam. ſi concurrunt omnes conditiones requiſitæ ad abrogationem legum Eccleſiaſticarum, quod probatur, quia aliæ obſeruantiae annexæ votis continentur ſub Regula non tanquam quid ſubſtantiale Religionis

ſed quaſi leges adiunctæ, idèdque ſolum obligant quamdiu habent vim legis, quam tamen vim amittunt ſtatim ac inducta eſt conſuetudo contraria ſufficiens ad abrogandas leges Eccleſiaſticas, quippe quæ non habent maiorem vim, quam reliquæ leges Eccleſiaſticae, ita Sanchez lib. 6. moral. cap. 2. n. 26. Lezana in ſumm. tom. 1. c. 7. num. 17. Tamburibus de iure Abbatum, tom. 3. diſput. 4. quaſt. 5. numer. 3. Peyrinus de ſubdito quaſtion. 1. caput. 8. §. 4. Reginaldus tom. 2. libr. 18. numer. 396. Pellizzarius, tom. 1. tract. 5. cap. 2. numer. 54. Vnde nouiſſimè doctus, & amiciffimus Pater Garzias, in Politiæ Regul. tom. 1. tract. 5. diſſicult. 1. dub. 1. n. 1. & 2. ſic ait: Si tratamos de las cosas ſubſtanciales, y eſſenciales à la Religion contenidas en la Regla, quales ſon lo tocante à los tres votos ſolemnes, que en tal caſo no obſtante qualquier relaxacion por antigua que ſea, eſtan obligados los Profeſſos à guardarla en ſu priſtino eſtado: porque aquella relaxacion es corruptela: pues es cierto que contra la obſeruantia de los votos no puede coſtumbre alguna preſeruir ſiendo como es ſu obſeruantia de iure diuino. Però ſi hablamos de las cosas accidentales al Eſtado, y Regla, y que ſolo ſiuen da aduudar à la obſeruantia Regular, y maior perfection; que en tal caſo no ſolo la coſtumbre immemorial ſino la omiſion, ò relaxacion de quarante años aunque ſea memorial, baſtara para eſcuſar à los Religioſos de la obſeruantia, porque como eſſas cosas ſon accidentales à la Religion, y pueden eſtar inntas, y apartadas della, conſeruandose lo eſſencial de la Religion; en tanto ſolo pueden obligar, en quanto tienen fuerza de leyes, y conſtituciones. Eſtas ſe pueden abrogar, y perder ſu fuerza por coſtumbre contraria: luego ſi la ballan, y à eſta manera los profeſſos no tendran que recurrir à ſu priſtino eſtado. Ita ille. His ſuppoſitis reſpondi affirmatiuè ad dubium dictorum Patrum Monafterij Sanctæ Crucis in Polonia exiſtentis Nam ex iuſta cauſa; nempe ob defectum piſcium, & propter aërem inſalubrem penuriam vini; & olei niſi aliunde magnis expenſis conducerentur, erat in dicto Monafterio introducta conſuetudo per annos 47. comedendi carnes, & Doctores probabiliter aſſerunt non ſolum conſuetudinem 40. ſed etiam 10. annorum ſufficere ad abrogandam legem. Et ita tenet Pellizzarius in man. Reg. 10. 2. tr. 4. c. 2. n. 3. qui citat Maſcardum, & Bonacinam quibus adde Caſtrum Palaum 10. 2. diſp. unica punct. 4. n. 2. qui admittit tanquam probable, decem annos ſufficere non ſolum ad legem civilem, ſed etiam canonicam abolendam Idem admittit Suarez de legib. l. 7. c. 8. n. 8. & Leſſius l. 1. dub. 4. cap. 6. circa finem Et ratio eſt, quia iura quæ per priuilegium fieri poſſunt induci etiam poſſunt per conſuetudinem legitime præſcriptam, cum conſuetudo vim habeat, & iuris noui condendi, & abolendi antiqui. Deinde ad conſuetudinem derogantem legem Canonicam nullum tempus in iure Canonico eſt ſignatum. Censendum ergo eſt probabiliter ex iure civili eſſe ſumendum. Et confirmo: Decem anni ſufficientes iudicantur vt princeps ſecularis tacitè conſentire cenſeatur in conſuetudinem aduerſus legem latam Cur ergo non cenſebitur Pontifex toto eo tempore conſentire; præcipuè cum ad ipſum pertineat ſpecialius de ſubditis curare, & modum eorum procedendi proſpicere? Vnde mihi non placet opinio doctiſſimi, & amiciffimi Caramuelis in Reg. diſp. 48. art. 2. n. 655. quem video docere conſuetudinem comedendi carnes contra Regulam D. Benedicti debere eſſe immemorabilem. Verum non obſtante quod per multum tempus Regula fuerit relaxata, poſſunt poſtea ſuperiores illam reducere in priſtinum ſtatum. Vide Tamburinum ubi ſuprà quaſt. 6. num. cum ſeq.

Supr. hoc in tom. 6. tr. 1. Ref. 5. Secus a opinio & in aliis eius annos. Supr. hac lege Canonica eodem Palao ibidem §. vic. per totum. lege etiam ibi §. Tertia opinio. §. Sed quid, & ſi placet etiam alias Refol. eorum annotationum.